

Tradice pokračuje

Slovníky z nakladatelství Oxford University Press mají v Čechách dlouhou tradici. Prodávaly se zde již před světovou válkou. Jejich vývoj se nyní ubírá směrem k většímu využití výpočetní techniky. K recenzi jsme dostali celkem tři tituly, všechny doprovázené CD a rozhraním pro pohodlné vyhledávání - Oxford Student's Dictionary (dále OSD), Oxford Advanced Learner's Dictionary (OALD) a Oxford Wordpower (OW). Všechny tři tituly jsou vybaveny uživatelským rozhraním Genie.

Instalace

Instalace je zcela intuitivní, není ani třeba otevřít manuál. Nabízejí se dvě možnosti: instalace normální, kdy při vyvolání výslovnosti je nutné mít založen CD v mechanice, a instalace plná, kdy vše je na HD. Normální instalace OSD a OW vyžaduje cca 30 MB na pevném disku, instalace OALD vyžaduje 50 MB. Plná instalace OSD a OW potřebuje dalších 265 MB, OALD 285 MB. Při kapacitách disků ve stolních počítačích v desítkách GB je pohodlnější instalace plná.

Testování probíhalo na stolním počítači s procesorem 1 GHz, 256 MB RAM, a na notebooku Toshiba s PII 233 MHz, 96 MB RAM. I na tomto takřka muzeálním notebooku byla odezva aplikace Genie na největší databázi OALD (cca 50 MB) poměrně rychlá. Při přímém zadání do dotazovacího okénka je odezva neměřitelná, při přímém volání z MS Wordu nebo Internet Exploreru je odezva mezi jednou a dvěma sekundami (max.).

Funkce/uživatelské rozhraní

Aplikaci Oxford Genie lze pod operačními systémy Windows 98, 2000, NT 4.0, Me a XP používat přímo v následujících aplikacích:

V Internet Exploreru stačí na dané slovo pouze ukázat myší, není ani třeba klepnutí.

V Netscape Navigatoru pouze na slovo poklepeme a stiskneme klávesu Ctrl.

Pokud čteme dokument v aplikaci Acrobat Reader, musíme na začátku klepnout na ikonu T. Stačí to udělat jednou. Potom jen klepneme na hledané slovo a stiskneme klávesu Ctrl.

MS Word: ve Wordu 97 klepneme na slovo a mírně pohneme kurzorem, ve Wordu 2000 nebo Wordu XP stačí na slovo pouze ukázat. Pokud píšeme ve Wordu anglický text a chceme si ověřit význam posledního napsaného slova, stiskneme levý Shift, klepneme na pravý Shift a obě klávesy současně pustíme. Tím se poslední psané slovo přesune do dotazovacího okénka aplikace Genie. Přímé použití znamená, že uživatel nemusí vůbec používat schránku. Systémy elektronické pošty obsluhované v prohlížeči (např. Volny, Seznam) fungují identicky s daným prohlížečem. Z klientů elektronické pošty pouze MS Outlook obsluhuje přímé propojení, předpokladem je ale zvolení Wordu jako implicitního editoru. Ostatní klienti stejně jako veškeré další aplikace realizují přenos do Genie klasicky, tj. přes schránku.

Inteligentní vyhledávání - software Genie používá okolního textu k rozhodování, kterou část hesla nabídnout jako první. Předchází-li vybranému slovu člen, nabízí vždy jako první podstatné jméno. Pokud se v blízkosti vybraného slovesa, např. "look", vyskytuje předložka "up", nabídne jako vysvětlení frázové sloveso "look sth. up".

Ozvučení - na rozdíl od slovníků používajících softwarově generovanou výslovnost je zde výslovnost řešena nahrávkou rodilých mluvčích. Důsledně je odlišována výslovnost britská a výslovnost americká. Především pro hlubší studium angličtiny je tato vlastnost velmi cenná.

Další funkce jsou poměrně nepočtené. Listování v historii obstarávají dvě tlačítka s levou a pravou šipkou (viz obr. 1 nebo obr. 3). Dále jsou k dispozici jen tlačítka tisku (s ikonkou) a žluté tlačítko, otevírající nabídku voleb velikosti písma, barvy hlavního okna (to přijde vhod, pokud máme současně nainstalováno více slovníků používajících aplikace Genie), a rychlá nápověda v HTML.

Databáze/knihy

OW - Je určen pro středně pokročilé studenty. 37 000 hesel, množství poznámek objasňujících příbuzná slova, speciální použití. Stránky s mluvnickými referencemi, studijní stránky zaměřené na idiomaticitu. U řady hesel se využívá obrazového vysvětlení - viz obr. 2.

OSD - Rovněž pro středně pokročilé studenty. 47 000 hesel. Navíc slovní zásoba řady vědních oborů, např. matematiky, zeměpisu či obchodu.

OALD - Pro pokročilé studenty; dnes již v šestém vydání. Od prvního vydání v r. 1948, sestaveného prof. A. S. Hornbym, vynikajícím pedagogem angličtiny, se slovník dočkal již více než 180 dotisků. Jako pomůcku jej v postupně zdokonalovaných a rozšiřovaných vydáních používalo ke studiu i v Čechách několik generací angličtinářů. Pro studujícího je důležité, že definující texty využívají pouhých 3000 slov základní slovní zásoby. OALD obsahuje: 80 000 hesel, 90 000 příkladů použití. Zejména velmi početné příklady použití jsou vynikající pomůckou jak při studiu, tak i při profesionálním překladu; 10 500 idiomů a frázových sloves. Řada frázových sloves zde uváděných, zejména nově utvořených, není podchycena ani v dražších dvoujazyčných slovnících. (např. "dumb down"); 4500 nových slov a významů. Mnoho slov zde uváděných není k nalezení ani v mnohonásobně dražších slovnících vydávaných v ČR. Tato vlastnost je neocenitelná nejen pro studenty, ale i pro profesionální překladatele (např. "docusoup", "hot-desking", "charm offensive"). V některých případech nahrazuje i slovník cizích slov, protože např. "feng shui" nezná ani Velký slovník cizích slov ČSAV.

Poznámky a připomínky

1. Okénko aplikace má konstantní velikost, která je optimalizována pro 14" nebo 15" obrazovku. Na větších obrazovkách by bylo příjemnější okno zvětšit, aby se současně vešlo větší množství textu - u dlouhých hesel by nebylo nutné posouvání.

2. Pro svislé posouvání jsou k dispozici šipky, kolečko myši nebo PgUp/PgDn. Svislý posuvník, obvyklý v jiných aplikacích pro zrychlené posouvání, chybí.

3. Pokud tlačítkem "+" zapneme zobrazení příkladů použití, občas se stane, že část původního textu "uteče" mimo okno - viz obr. 3a a 3b - poslední 2 textové řádky.

Závěr

Recenzované slovníky jsou koncipovány na základě dlouholetých zkušeností v oblasti výuky angličtiny v zemích, kde není mateřským jazykem. Zejména však OALD přesahuje svým širokým záběrem novotvarů a idiomatiky hranice studijního využití. Uplatnění najde i v pracovním profesionálního překladatele či vědeckého pracovníka, který mnohdy v oblasti každodenního jazyka nevystačí s dvojjazyčnými slovníky, jež tuto oblast většinou pokrývají se zpožděním.

Rozhraní Genie je programátorsky velmi dobře provázáno s nejdůležitějšími aplikacemi (MS IE, Word, Netscape, Acrobat). V praxi to znamená, že z dosud recenzovaných slovníků se jedná o uživatelsky nejrychlejší přístup k vysvětlujícímu textu.

Důležitým přínosem je důsledné odlišování výslovnosti anglické a americké. Studium bychom mohli doporučit i některým TV moderátorům či hlasatelům.

Ing. Miroslav Herold, CSc., autor@chip.cz

Slovníky Oxford University Press

Výkladové slovníky Oxford Student's Dictionary,
Oxford Advanced Learner's Dictionary a Oxford Wordpower.
Hardwarové nároky průměrný PC pro Windows

Dodavatel/poskytl Oxford University Press, www.oxford.cz

Cena (vždy za komplet tištěný slovník + CD) OSD 480 Kč, OW 480 Kč, OALD 599 Kč